

Vrijdag 18 december 2020

Een studie naar Schriftelijke Kamervragen over het COVID-19 beleid

Bachelor Project Politicologie

Geschreven door: Roos Doppen (s1986392)

Bachelor Politicologie

Dr. T. A. Mickler Begeleider

Dr. M.A.M. Nagtzaam Tweede lezer

**Universiteit
Leiden**

Inhoud

1. Probleemstelling.....	2
2. Theoretisch Raamwerk.....	4
3. Methodologie: methode van dataverzameling	8
3.1 Onderzoeksdesign: <i>Single case study</i>	8
3.2 Operationalisatie: <i>Afhankelijke variabele</i>	10
3.3 Operationalisatie: <i>Onafhankelijke variabelen</i>	12
4. Data analyse	16
5. Conclusie	25
Literatuurlijst	27
Appendix	30
<i>Lijst COVID-19 begrippen op alfabetische volgorde</i>	30
<i>Lijst met Figuren</i>	31
<i>Lijst met tabellen</i>	35
<i>SPSS syntax</i>	36

1. Probleemstelling

De impact van het COVID-19 virus dat zich eind vorig jaar over de wereld verspreidde is groot. Niet alleen is er een breed scala aan (langdurige) gezondheidsklachten die besmette personen kunnen oplopen (NOS, 2020), ook de maatschappelijke impact is groot. In samenwerking met de universiteit van Amsterdam onderzoekt het sociaal wetenschappelijk kennisplatform ‘coronatijden’ de maatschappelijke dynamiek van de COVID-19 crisis in Nederland. Zij concluderen dat de pandemie gevolgen heeft voor de werkgelegenheid, armoede, sociale contacten, het onderwijs, de zorg en (sociaal) kwetsbare groepen die meer geïsoleerd raken (Coronatijden, 2020). De verscheidenheid aan betrokken belangen maakt de crisis daarom uitermate complex. Dit is misschien wel waarom hedendaags filosoof en historicus Yuval Noah Harari in zijn interview met Nieuwsuur aangeeft dat: “This is shaping up to be maybe the biggest crisis of our era. Because it’s not just health, it’s also economic and it’s also political. What will be the outcome, depends on our decisions the next few weeks” (Harari, 2020). Dit betekent dat er grote druk ligt op de uitvoerende macht om weloverwogen en goed geïnformeerde besluiten te nemen. Zij staan immers voor een van de meest complexe kwesties van dit tijdperk, gezien het COVID-19 virus geen aspect van de maatschappij ongemoeid laat.

Om de crisis de kop in te drukken, werken de verschillende niveaus van de overheid samen. Zo ontleent de minister voor Medische Zorg en Sport aan de Wet Publieke Gezondheid (WPG) zijn bevoegdheid om de voorzitters van de veiligheidsregio’s aan te sturen (Kuipers & Jong, 2020). In deze veiligheidsregio’s zijn zogenoemde noodverordeningen van kracht. Tijdens de eerste golf van het COVID-19 virus stond in zo’n noodverordening dat het bijvoorbeeld verboden was om samenkomsten te laten plaatsvinden met meer dan een bepaald aantal personen of er aan deel te nemen. Dat horeca, sportclubs, sauna’s, seksclubs en coffeeshops dicht moeten en dat aanwijzingen van toezichthoudende ambtenaren direct moeten worden opgevolgd. In hoeverre deze maatregelen grondrechtelijk zijn is discutabel. Tevens is de verantwoordelijkheid over de genomen maatregelen onduidelijk (Broeksteeg, 2020). Bij het gebruik van noodverordeningen, is er namelijk geen sprake van voorafgaande parlementaire goedkeuring. Iets wat problematisch is, gezien de COVID-19 crisis niet van voorbijgaande aard is. Het gevaar dreigt dat noodbevoegdheden een permanent karakter krijgen en de controle op de overheid stelselmatig beperkt wordt (de Wilde, 2013, pp. 4-5). Waar voor de crisis nog gesproken werd van een parlement dat door de jaren heen steeds meer invloed is gaan uitoefenen op beleidsvorming (Gladdish, 1990, pp. 116-118), is de marginalisatie ervan nu problematisch. Besluiten kunnen enkel achteraf gecontroleerd worden, terwijl de consequenties

niet op zich laten wachten (de Wilde, 2013, p. 16). De toezichhoudende rol van het parlement komt in deze situatie onder druk te staan omdat de besluiten die de regering neemt niet via de conventionele politieke wegen verlopen. Niet alleen in Nederland, maar in verschillende Europese landen is er daarom sprake van een uitvoerende macht die in toenemende mate dominantier is geworden in de besluitvorming (Griglio, 2020, pp. 11-12). Een opvallend gevolg hiervan, is dat in verschillende parlementen het stellen van schriftelijke Kamervragen een van de weinige controle instrumenten is dat met regelmaat gebruikt blijft worden. Dit komt voornamelijk omdat het naar de omstandigheden van nu een van de meest veilige, praktische en directe manieren is om de regering te blijven controleren en ter verantwoording te roepen (pp. 12-16). In het licht van deze bevindingen kan verder onderzoek naar schriftelijke Kamervragen meer inzicht geven in hoe Kamerleden deze inzetten tijdens de COVID-19 crisis. De centrale onderzoeksvraag van deze bachelor scriptie is daarom: “Wat verklaart de variatie in de hoeveelheid Kamervragen die gesteld worden over het COVID-19 beleid?” In dit onderzoek wordt getracht een antwoord te vinden op deze vraag. In de volgende sectie wordt de bestaande literatuur besproken omtrent Kamervragen. Daaruit worden vervolgens vier hypothesen afgeleid. In de sectie ‘Methodologie’ wordt het onderzoeksdesign toegelicht en komen de casusselectie en operationalisatie aan bod. Vervolgens wordt de data geanalyseerd, waarna de resultaten gebruikt worden om de centrale onderzoeksvraag van een antwoord te voorzien. Eventuele tekortkomingen en aanbevelingen voor vervolgonderzoek worden ook in deze sectie gedaan.

2. Theoretisch Raamwerk

Het onderzoek van Strøm, Müller en Smith (2010) voorziet in een helder overzicht van parlementaire controlemechanismen en de verschillende arena's waarin deze zich afspelen. Hoewel er meer arena's onderscheiden kunnen worden, zijn de uitvoerende arena (het kabinet), de parlementaire arena (het parlement) en de buitenparlementaire arena het belangrijkste. Dit laatste houdt in dat politici optreden als vertegenwoordigers van hun partij, maar dit wel doen buiten de uitvoerende of parlementaire context (pp. 1-6). In de volgende tabel staan de verschillende controle mechanismen gepresenteerd en wordt er een onderscheid gemaakt tussen *ex ante* en *ex post* mechanismen. Inhoudende of het mechanisme vóór of ná de regeringsformatie wordt toegepast (pp. 521-522):

Figuur 1. Arena's met bijbehorende controle mechanismen

	Executive Arena	Parliamentary Arena	Extraparliamentary Arena
Ex ante mechanisms	Portfolio allocation	Investiture vote	Coalition agreements
Ex post mechanisms	Mutual control in cabinet; junior ministers	Parliamentary questions; parliamentary committees	Coalition committees

(Strøm, Müller & Smith, 2010, p. 522).

Vanwege de focus op parlementaire controlemechanismen, is voor deze studie de parlementaire arena relevant en daarbinnen schriftelijke Kamervragen in het bijzonder. Het stellen van Kamervragen is een klassiek controlemechanisme. De meeste parlementen kennen daarom deze vorm waarbij kabinetsleden binnen een aangegeven termijn schriftelijk moeten reageren op vragen van Kamerleden. Het stellen van Kamervragen vergroot zo de controle van het parlement omdat de regering op deze manier gecontroleerd om informatie gevraagd kan worden of ter verantwoording kan worden geroepen (Strøm, Müller & Smith, 2010, pp. 526-527). In de literatuur kunnen verschillende verklaringen worden gevonden voor de variatie waarin Kamervragen gesteld worden. Op basis van theorie en eerder onderzoek dat het belang van deze verklaringen aangetoond heeft, zijn de volgende hypothesen geselecteerd.

Een eerste onderscheid dat gemaakt kan worden, is dat tussen de oppositiepartijen en de coalitiepartijen. Oppositiepartijen zijn vaak kleinere partijen die hun kiezers beloven zich specifiek in te zetten voor bepaalde kwesties. Door Kamervragen te stellen kunnen zij deze onder de aandacht brengen bij de regering, aangezien de regering verplicht is tot antwoorden. Oppositiepartijen hebben minder te verliezen omdat zij geen baat hebben bij het stabiel houden van de coalitie. Zij zullen dus ook niet terughoudend zijn in het stellen van vragen (Vliegthart

& Walgrave, 2011, p. 1035; Senninger, 2016). Daarbij is de belangrijkste functie van de oppositiepartijen het controleren van de regering. Het stellen van Kamervragen is ook hier uitermate geschikt voor, omdat oppositiepartijen de regering zo kunnen dwingen kwesties te bespreken die niet op de parlementaire agenda staan (Otjes & Louwerse, 2018, p. 499). Omdat het COVID-19 beleid ingrijpend is in de manier waarop het de vrijheden van burgers inperkt, wordt verwacht dat als gevolg hiervan Kamerleden van oppositiepartijen de meeste Kamervragen zullen stellen. Hieruit volgt de oppositie hypothese:

[H1] Kamerleden van oppositiepartijen stellen meer vragen over het COVID-19 beleid dan leden van coalitiepartijen.

Een tweede verklaring voor de variatie in de frequentie waarmee vragen worden gesteld, wordt onder andere besproken door Akirav (2011). Het gaat hier om de parlementaire positie, welke bepaald wordt door de senioriteit van een Kamerlid (p. 263). Senioriteit heeft hier te maken met de lengte waarmee Kamerleden hun ambtsperiode bekleden. Voor de minder ervaren, ambitieuze Kamerleden is het belangrijker zichzelf ‘op de kaart te zetten’ en hun invloed in het parlement te vergroten. Kamervragen worden daarom door hen ingezet als platform om hun activiteit op te demonstreren en aandacht naar zich toe te trekken (Bailer, 2011, p. 302; Bernecker, 2014, pp. 21-22). In sommige onderzoeken heeft de variabele ‘senioriteit’ zelfs de meeste invloed op het aantal Kamervragen dat gesteld wordt (Searing, 1991, pp. 1250-1552). Verwacht wordt daarom dat ‘junior’ Kamerleden dus meer vragen zullen stellen dan ‘senior’ Kamerleden. Bij hevige kwesties als deze, kan het extra voordelig zijn voor ‘junior’ Kamerleden om duidelijk van zich te laten horen. Door tegelijkertijd hun standpunten te onderschrijven en deze aan de COVID-19 crisis te koppelen, vormt er zich een goede mogelijkheid voor deze Kamerleden om zich ‘op de kaart te zetten’. Hieruit kan de volgende hypothese worden afgeleid:

[H2] ‘Junior’ Kamerleden stellen meer vragen over het COVID-19 beleid dan ‘senior’ Kamerleden.

Naast oppositie en senioriteit, is het ook belangrijk om rekening te houden met de specialisatie van een Kamerlid. Met specialisatie wordt in deze context bedoeld dat een Kamerlid het gros van zijn of haar werkzaamheden uitvoert in een commissie die betrekking heeft op een aantal gespecialiseerde *issue areas* (Judge, 1973, pp. 172-173). Zo is al eerder onderzocht en bewezen dat Kamerleden de neiging hebben kwesties aan te halen in hun Kamervragen die overeenkomen met de thema’s (*issue areas*) waarin ze gespecialiseerd zijn

(Raunio, 2007, p. 369; Judge, 1973, p. 186; Bowler & Farrel, 1995, pp. 240-243). Op basis van deze bevindingen wordt verwacht dat Kamerleden die lid zijn van een COVID-19 gerelateerde commissie meer vragen stellen over het COVID-19 beleid dan Kamerleden uit andere commissies. De volgende hypothese kan daarom worden toegevoegd:

[H3] Een Kamerlid dat lid is van een COVID-19 gerelateerde commissie, stelt meer Kamervragen over het COVID-19 beleid dan Kamerleden die hun werkzaamheden in andere commissies uitvoeren.

Tot slot is regio een mogelijke verklaring voor de variatie in de hoeveelheid Kamervragen die over het COVID-19 beleid gesteld worden. De theorie stelt dat Kamerleden aanzienlijk verschillen in hoeveel aandacht zij wijden aan de belangen van hun geografische kiesdistricten. Zo kunnen Kamerleden fungeren als ‘dienaar’ van hun kiesdistrict als zij sterke lokale banden hebben of vrijwel onafhankelijk optreden van hun kiesdistrict. Deze verklaring hangt tevens samen met theorieën over de representatieve functies van Kamerleden (Russo, 2011; Saalfeld, 2011) en electorale strategieën (Strøm, 1997). In hoeverre een Kamerlid zijn of haar kiesdistrict vertegenwoordigt, is terug te zien aan de Kamervragen die zij stellen. Het geografische gebied (kiesdistrict) wordt in dat geval expliciet benoemd in de vraag (Raunio, 2007, p. 371). Toegepast op deze studie, wordt verwacht dat tijdens de COVID-19 crisis de lokale banden belangrijker zijn geworden voor Kamerleden, gezien de grote verschillen in besmettingen, ziekenhuisopnames en overlijdens in de verschillende regio’s (Dashboard coronavirus, 2020). Deze hypothese houdt er dus rekening mee dat Kamerleden die woonachtig zijn in een hoog risicogebied mogelijk meer COVID-19 gerelateerde vragen zullen stellen, omdat zij een groter besef van dreiging ervaren ten opzichte van de hevigheid van de COVID-19 crisis. Er wordt voor deze hypothese dan ook geen gebruik gemaakt van kiesdistricten, maar van de woonplaats om te bepalen in hoeverre Kamerleden zich laten beïnvloeden door het lokale belang (ofwel de lokale situatie). De volgende hypothese kan worden opgesteld:

[H4] Kamerleden uit veiligheidsregio’s met een dreigingsniveau van 2 (zorgelijk) of hoger (ernstig of zeer ernstig), zullen meer Kamervragen stellen over het COVID-19 beleid dan Kamerleden die uit een veiligheidsregio komen met een lager risiconiveau.

Er is al veel bekend in de bestaande literatuur over Kamervragen en parlementsleden. Gezien de bijzondere situatie waarin Nederland en de rest van de wereld nu verkeerd, is het de vraag of deze verklaringen standhouden met betrekking tot het COVID-19 beleid. In de

volgende sectie zal het onderzoeksdesign en de methode van dataverzameling besproken worden.

3. Methodologie: methode van dataverzameling

3.1 Onderzoeksdesign: Single case study

Een case study voorziet een onderzoeker van grondige kennis over één of een klein aantal casussen. In de politieke wetenschap kan een case study bijvoorbeeld berusten op een staat, regio, organisatie of verkiezing. Impliciet ligt er een micro-macro link tussen de bestudeerde casus en sociaal gedrag. Zo kan soms verdiepende informatie over één casus waardevoller zijn dan grote hoeveelheden data over een groot aantal casussen. Met name wanneer men de problemen in acht neemt die vaker aan bod komen bij het uitvoeren van grote N studies. Denk hier bijvoorbeeld aan problemen met het specificeren van causale modellen, invloedrijke casussen, extrapolatie, de willekeur van gestandaardiseerde significantie toetsen en meetfouten. Om er een aantal te noemen. Daarbij houdt een case study meer rekening met de details van een individuele casus. Iets wat vaak verloren gaat in het uitvoeren van grote N studies. Een case study biedt de onderzoeker dus de mogelijkheid een meer verdiepend inzicht te krijgen in de casus die bestudeerd wordt. Case studies kunnen zo een waardevolle bijdrage leveren in het testen van algemene modellen, het onderzoeken van causale mechanismen en nemen daarin de specifieke kenmerken van een casus beter in ogenschouw (Gerring, 2006, pp. 1-7; Halperin & Heath, 2017, p. 157).

Een case study is passend wanneer men de aandacht wil focussen op één of een klein aantal voorbeelden (onderzoekseenheden) die onderhevig zijn aan een breder fenomeen. Het doel is om de kenmerken van een casus uiteen te zetten en toe te lichten, zodat deze wellicht iets kunnen zeggen over een grotere groep soortgelijke casussen die onderhevig zijn aan hetzelfde fenomeen (Gerring, 2004, pp. 341-342). Een case study hoeft dus niet altijd over een enkele case te gaan, maar kan ook een kleine N studie zijn. Het is een benadering gericht op een beperkt aantal eenheden van een verschijnsel. Deze worden in de diepte geanalyseerd waarbij de focus ligt op de context met oog voor detail en causaliteit. Het draait hier dus meer om betekenisverlening dan om generalisatie.

Deze scriptie wordt ook uitgevoerd in de context van een bijzonder fenomeen waarbinnen Kamervragen onderzocht worden. Namelijk de COVID-19 crisis. Om deze reden is er gebruik gemaakt van een brede onderzoeksvraag: “Wat verklaart de variatie in de hoeveelheid Kamervragen die gesteld worden over het COVID-19 beleid?”. De vraag laat hierdoor voldoende ruimte beschikbaar om verschillende passende antwoorden te onderzoeken. Dit is nodig omdat de dynamische omstandigheden van de crisis maken dat er een beperkte

hoeveelheid kennis bestaat. Er is dus behoefte aan een meer gedetailleerd inzicht in de betrokken eenheden die bestudeerd worden. Dit alles maakt dat er sprake is van de juiste omstandigheden om een case study design te hanteren van een single case (N = 1).

De redenen voor het hanteren van een single case study, en geen grotere N study (van bijvoorbeeld N = 2 of N = 3), berusten op de gevormde hypothesen in het raamwerk. Deze bepalen deels wat er mogelijk is in het doen van onderzoek. Oppositie, senioriteit en specialisatie zijn namelijk variabelen die erg verschillen per politiek stelsel. Resultaten kunnen daarom mogelijk niet direct vergeleken worden tussen meerdere casussen. De oppositie hypothese hangt bijvoorbeeld af van hoe het politieke systeem is ingericht en of er een grote afstand is tussen het kabinet en de Kamer (dualisme of monisme). Hoe de oppositie zich gedraagt en hoeveel Kamervragen zij stellen, kan dus per land verschillen, afhankelijk van institutionele setting (Giorgi & Ilonszki, 2018, pp. 242-243). De politieke cultuur in een land kan veel invloed hebben op de senioriteit van een kamerlid. Senioriteit is daarom niet in elk land hetzelfde. Als het aankomt op commissies, wordt er in het algemeen vaak gesproken van ‘commissies’ als een soort verzamelbegrip. Hoewel deze in werkelijkheid ook erg kunnen verschillen per land. Denk hier aan verschil in hoeveelheid, samenstelling, grootte, functie en de invloed die zij hebben in het parlement (Mattson & Strøm, 1995, p. 257). De resultaten zijn vervolgens lastiger met elkaar te vergelijken, omdat zij politiek gezien iets anders betekenen per casus. Binnen een casus kunnen resultaten daarentegen wel weer beter met elkaar vergeleken worden.

Daarbij is er ook nog een probleem met het tijdsframe, dat maakt dat het uitvoeren van een grotere N studie niet verstandig is. In Europa hebben niet alle landen gelijktijdig in dezelfde hevigheid met en coronavirus te maken gekregen. Zo begon de ‘eerste corona golf’ in Italië bijvoorbeeld veel eerder dan in Nederland (NOS, n.d.). Een (grotere) vergelijkende N studie zou in dit geval methodologisch gezien enkel mogelijk zijn als de onderzoeker er bijvoorbeeld voor kiest om de onderzoeksperiode te verbreden naar het gehele jaar 2020. Dit is uiteraard gezien de beperkte tijd van het bachelor project niet mogelijk. Dit in overweging nemend, is het dus niet verstandig om het onderzoek in zijn huidige vorm op een grotere N toe te passen (Gerring, 2006, pp. 1-4). Een single case study design past hier ook daarom beter.

Casusselectie: Nederland

In het selecteren van de casus, is het belangrijk dat deze een westerse democratische rechtstaat betreft. Dit omdat de scriptie voortbouwt op parlementaire controlemechanismen, welke niet begrenst mogen worden door onzuivere machtsverhoudingen en dergelijke praktijken. Een

verdere selectie berust op twee methodologische overwegingen: 1. de beschikbaarheid van de data. 2. Het is onwenselijk dat de te bestuderen Kamervragen vertaald worden vanuit hun officiële taal naar het Nederlands of Engels. De Kamervragen worden inhoudelijk geanalyseerd om te bepalen of het een COVID-19 gerelateerde vraag betreft of niet. Het risico dat de context of de boodschap van een vraag ‘lost in translation’ raakt, dient daarom zo klein mogelijk te blijven.

Nederland en België blijven beide als bruikbare casussen over. Uit de reglementen van orde blijkt dat het Belgische parlement meer restricties heeft voor het stellen van Kamervragen (Reglement van de Kamer van volksvertegenwoordigers, 2020, pp. 113-114) dan het Nederlandse (Reglement van Orde, 2019, pp. 37-38). Dit is onwenselijk omdat het invloed kan hebben op de diversiteit van het aantal onderwerpen dat aan bod kan komen en dus op de resultaten van het onderzoek. Nederland is daarom het meest geschikt als single case study naar schriftelijke Kamervragen. Nederland representeert een *typical case* van een geavanceerde westerse democratie die wordt getroffen door het coronavirus. Zo wordt de studie voorzien van een goede onderzoekseenheid binnen het bredere fenomeen, zoals besproken in de eerste paragraaf.

In de scriptie is gekozen om enkel de Kamervragen van Tweede Kamer te bestuderen omdat zij, in tegenstelling tot de Eerste Kamer, intensief gebruik maken van het vragenrecht (Vragenrecht, n.d.). Onderzoekstechnisch is het bestuderen van Kamervragen verstandig omdat: 1. Schriftelijke vragen niet gestructureerd worden aan de hand van de parlementaire agenda. Dit maakt dat er een meer divers aantal onderwerpen aan bod kan komen. 2. Er geen limiet zit aan het aantal vragen dat een Kamerlid mag stellen. Deze zijn dus niet tijdsgebonden (Otjes & Louwerse, 2018, p. 498). 3. Het instrument het mogelijk maakt de regering op een directe manier aan te spreken. 4. Een schriftelijke vraag kort en bondig geformuleerd moet worden. Hierdoor is het mogelijk duidelijk te onderscheiden wat de vraag is en hoeveel vragen er worden gesteld (Senninger, 2016, pp. 288-290). In Nederland representeert het stellen van Kamervragen dus een bijna onbelemmerde vorm van parlementair gedrag (Otjes & Louwerse, 2018, pp. 498).

3.2 Operationalisatie: Afhankelijke variabele

De data (Kamervragen) zijn afkomstig van de website tweedekamer.nl. Door een aselechte steekproef te trekken van 100 leden uit de 149 leden (de gehele populatie), wordt de externe validiteit groter en kunnen de resultaten beter gegeneraliseerd worden naar de volledige Tweede

Kamer. De Kamervragen worden meegenomen in de dataverzameling wanneer het een COVID-19 gerelateerde vraag betreft. Om aan deze vereiste te voldoen, moet de vraag een van de begrippen bevatten die staan aangegeven op de lijst in de Appendix. Deze lijst is samengesteld met behulp van het Coronawoordenboek van de taalbank (Boon, 2020). De vragen worden meegeteld als zij één (of meer) van de begrippen bevatten of er onderdeel van zijn. Zo kan het woord ‘corona’ bijvoorbeeld onderdeel zijn van coronacrisis, coronadode of coronafeestje. Ook kunnen synoniemen van woorden meegerekend worden. Denk bijvoorbeeld aan: letaliteit, mortaliteit en dodelijkheid. Tot slot zijn een aantal begrippen die hoogstwaarschijnlijk in combinatie met andere begrippen worden genoemd niet toegevoegd aan de lijst. Een voorbeeld hiervan is ‘reuk- en smaakverlies’. Het is onwaarschijnlijk dat een Kamerlid zo’n specifiek begrip in zijn of haar vraag noemt, zonder ook ‘patiënt’, ‘corona’ of ‘besmet’ te benoemen.

Vaak is het zo dat er in één keer meerdere vragen gesteld worden door een Kamerlid. Bijvoorbeeld door Kamerlid Lodewijk Asscher dat op 14 april 2020 Kamervragen stelde over het noodfonds voor zorgmedewerkers. Het document wordt aangeduid met een ID nummer en bestaat zelf uit zeven verschillende vragen (Asscher, 2020, p. 1). Voor de volledigheid zijn van dit laatste de aantallen bijgehouden en berekend hoeveel vragen daarvan specifiek over het COVID-19 beleid gingen. Tot slot is er naast de ‘indiener’ ook regelmatig sprake van een ‘mede-indiener’. Dit kan iemand van de eigen partij zijn of een andere partij. Omdat het in de analyse gaat om de hoeveelheid vragen per individu (Kamerlid) en niet de aantallen in het totaal, tellen de gestelde vragen mee voor zowel de ‘indiener’ zelf als de ‘mede-indiener’.

De schriftelijke Kamervragen worden over een tijdsbestek van 4 maanden bestudeerd. Van maandag 9 maart 2020 tot en met dinsdag 30 juni 2020 om precies te zijn. De reden hiervoor is dat de eerste COVID-19 golf van maart tot en met juni liep (Het nieuwe coronavirus in Nederland, 2020, p. 1). Waarbij er op maandag 9 maart voor het eerst hygiënemaatregelen zijn aangekondigd door de Rijksoverheid om verspreiding van het coronavirus tegen te gaan (Rijksoverheid, 2020). De tweede COVID-19 golf wordt niet meegenomen in het onderzoek, omdat deze officieel nog niet is afgelopen en er dus geen volledigheid van de resultaten gegarandeerd kan worden (Het nieuwe coronavirus in Nederland, 2020, p. 1). Nadat alle vragen zijn verzameld en gekeken is hoeveel daarvan over het COVID-19 beleid gingen, wordt per Kamerlid berekend wat de verhouding is van het aantal COVID-19 gerelateerde vragen dat hij of zij gesteld heeft.

3.3 Operationalisatie: Onafhankelijke variabelen

De informatie over de 100 Kamerleden die gebruikt wordt om de hypothesen te testen is afkomstig van de website tweedekamer.nl. De afhankelijke variabele *hoeveelheid Kamervragen* wordt onderzocht aan de hand van de vier opgestelde hypothesen: oppositie, senioriteit, specialisatie en regio. Om te bepalen of een Kamerlid tot de *oppositie* (hypothese 1) behoort, wordt simpelweg gekeken of de partij waar deze lid van is, een van de regeringspartijen is of niet. Tot de regeringspartijen behoren alle Kamerleden die lid zijn van de VVD, D66, CDA en ChristenUnie (Kabinet-Rutte III, 2020). De Kamerleden worden aan de hand daarvan in twee groepen ingedeeld, waarbij leden van de oppositie met een '1' worden aangeduid en leden van de coalitiepartijen met een '0' in de dataset.

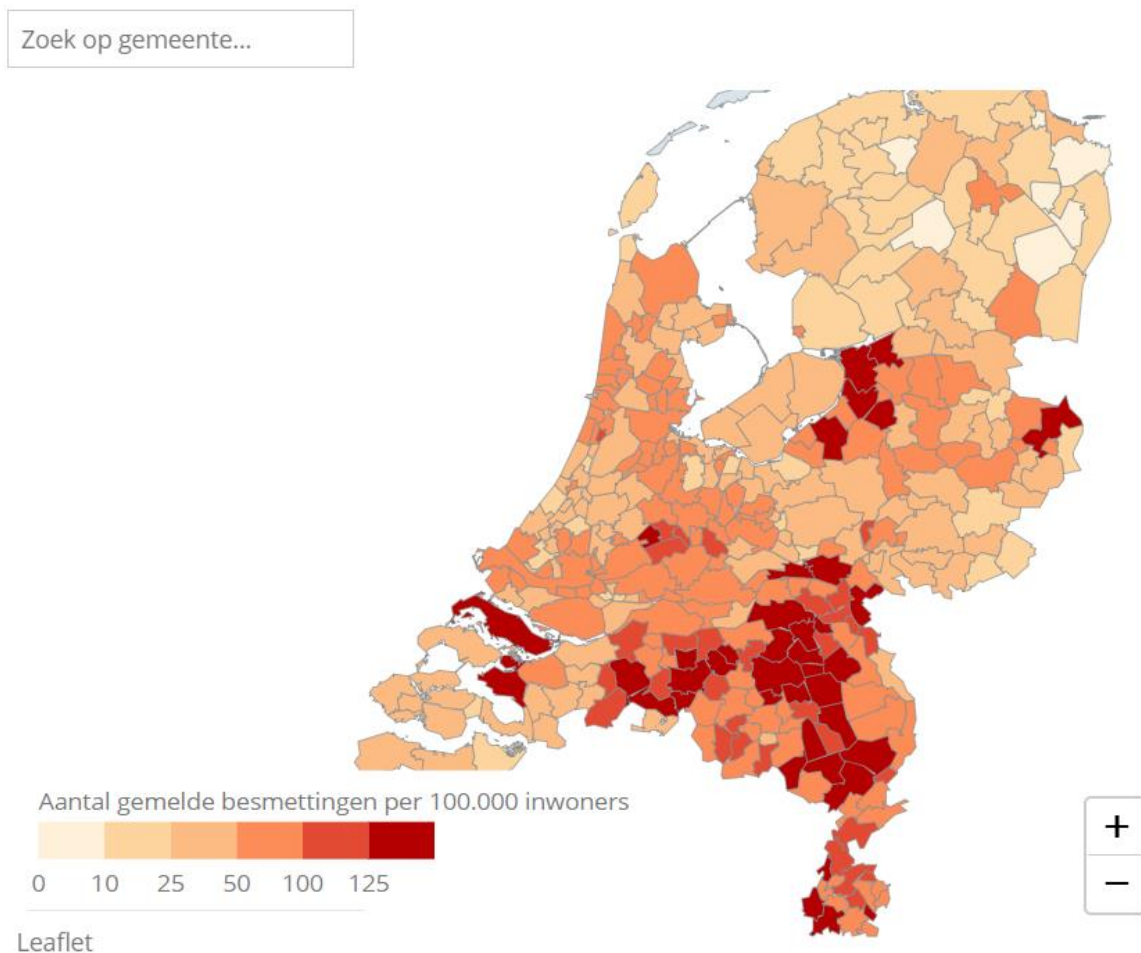
De *senioriteit* (hypothese 2) van een Kamerlid wordt bepaald aan de hand van ervaring. Akirav (2011) doet dit door een onderscheid te maken tussen de Kamerleden die hun eerste termijn dienen en Kamerleden die meerdere termijnen hebben gediend (p. 265). In dit onderzoek wordt eenzelfde onderscheid gehanteerd. Senioriteit staat hier dus gelijk aan ervaring. Kamerleden die hun eerste termijn dienen (begonnen op 15 maart 2017, de laatst gehouden verkiezingen in Nederland), worden aangeduid met 'junior' en krijgen een '0' in de dataset. Kamerleden die hun tweede of hogere termijn dienen worden aangeduid met 'senior' en krijgen een '1' in de dataset.

De *specialisatie hypothese* (hypothese 3) is van toepassing op Kamerleden die in de huidige termijn lid zijn van een corona gerelateerde commissie. Hieronder valt de commissie 'Volksgezondheid, Welzijn en Sport'. Hoewel meerdere commissies nu te maken hebben met het coronabeleid, geldt voor deze commissie dat zij zich het meest bezig houdt met de bestrijding van het coronavirus. De ontwikkelingen rond het virus staan dan ook bovenaan de agenda van deze commissie (Coronavirus, 2020). De vijftientig leden, de voorzitter en ondervoorzitter behoren tot deze groep en worden in de dataset aangeduid met een '1'. De overige Kamerleden met een '0' (Samenstelling en contact, 2020).

Tot slot vormt de *regio hypothese* (hypothese 4) een mogelijke verklaring voor het aantal gestelde vragen. Hierin worden alle Kamerleden meegenomen die woonachtig zijn in een regio met het risiconiveau 'zorgelijk' (niveau 2), 'ernstig' (niveau 3) en 'zeer ernstig' (niveau 4). Deze groep krijgt een '1' toegediend en Kamerleden die in een lager risicogebied wonen krijgen een '0' toegediend in de dataset. Omdat risiconiveaus kunnen veranderen in de loop der tijd, is ervoor gekozen om de maand maart als meetpunt te nemen. Eind februari is namelijk de eerste coronapatiënt geconstateerd en in de maand erna vond er voor het eerst een

grote toename plaats in het aantal besmettingen en overledenen. Deze trend heeft zich later doorgezet tot in april en is toen langzaam afgenomen in mei en juni. Door het begin van deze trend als meetpunt te nemen, is de kans het grootst dat eventuele gevonden resultaten ook iets kunnen zeggen over de maanden erna (CBS, 2020). Een obstakel dat overkomen moet worden, is dat er op de websites van het RIVM en de Rijksoverheid geen informatie te vinden is over de risiconiveaus in de verschillende veiligheidsregio's tijdens de eerste golf. Dit is uiteraard logisch, omdat de informatie dagelijks geüpdatet wordt en oude informatie offline wordt gehaald om verwarring te voorkomen. Om deze meeting toch uit te voeren, wordt gebruik gemaakt van een interactieve kaart van het RIVM die destijds gepubliceerd is door de krant Tubantia en nog wel beschikbaar is.

Figuur 2. Besmettingsaantallen per gemeente

Bron: Tubantia (2020)

Hier kan worden opgezocht wat het aantal gemelde besmettingen per gemeente was op 30 maart 2020 per 100.000 inwoners (de Vries, 2020). Eenzelfde duiding wordt gehanteerd door de rijksoverheid om de risiconiveaus in de veiligheidsregio's te bepalen:

Niveau 1 (waakzaam): wanneer er in een week tot 50 positieve testuitslagen per 100.000 inwoners zijn.

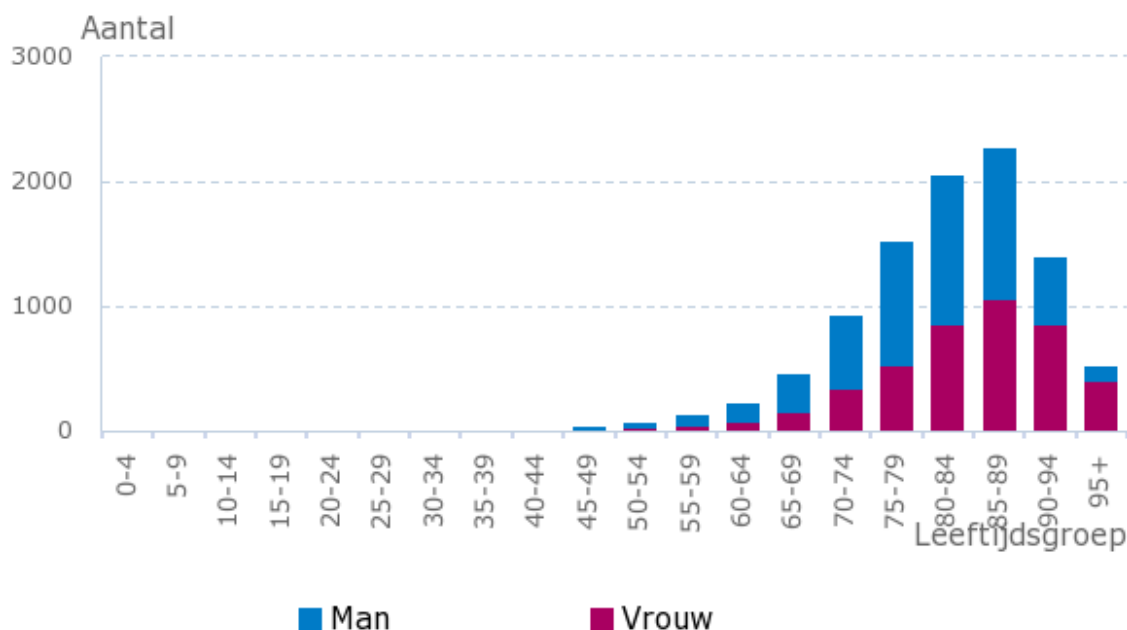
Niveau 2 (zorgelijk): wanneer er in een week 50 tot 150 positieve testuitslagen per 100.000 inwoners zijn.

Niveau 3 (ernstig): wanneer er in een week 150 tot 250 positieve testuitslagen per 100.000 inwoners zijn.

Niveau 4 (zeer ernstig): wanneer er in een week meer dan 250 positieve testuitslagen per 100.000 inwoners zijn (coronadashboard, n.d.).

Omdat de woonplaatsen van de Kamerleden bekend zijn, kan zo toch worden bepaald of het betreffende Kamerlid in een hoog risicogebied woont of niet. Tot slot worden er nog een tweetal controlevariabelen toegevoegd aan de analyse. Ten eerste de controlevariabele *risicogroep*. Hierin worden alle Kamerleden meegenomen die een leeftijd hebben van zestig jaar of ouder. In deze leeftijdscategorie zijn namelijk in de loop van de crisis de meeste dodelijke slachtoffers gevallen.

Figuur 3. Leeftijd en geslacht overledenen

Bron: RIVM (2020).

Op deze manier wordt er rekening gehouden met Kamerleden die mogelijk een groter belang hebben bij het coronabeleid, namelijk hun eigen gezondheid. Daardoor is het mogelijk dat zij meer Kamervragen stellen. De Kamerleden binnen de genoemde leeftijdscategorie krijgen een '1' in de dataset en de Kamerleden daarbuiten een '0'. Ten tweede de controlevariabele

geslacht. Mannen krijgen hier in de dataset een ‘0’ toegediend en vrouwen een ‘1’. Zo wordt er rekening mee gehouden dat gender wellicht een rol kan spelen in hoeveel Kamervragen er gesteld worden. Alle variabelen zijn gecodeerd als dichotoom. Dat heeft als reden dat de meeste gebruikte variabelen van zichzelf al dichotoom zijn. Denk hier aan: oppositie, specialisatie, risicogroep en geslacht. De overige variabelen zijn dichotoom gecodeerd omdat zij op deze manier evengoed het onderzoeksdoel reflecteren. De onderstaande frequentietabel geeft een overzicht van de bestudeerde data.

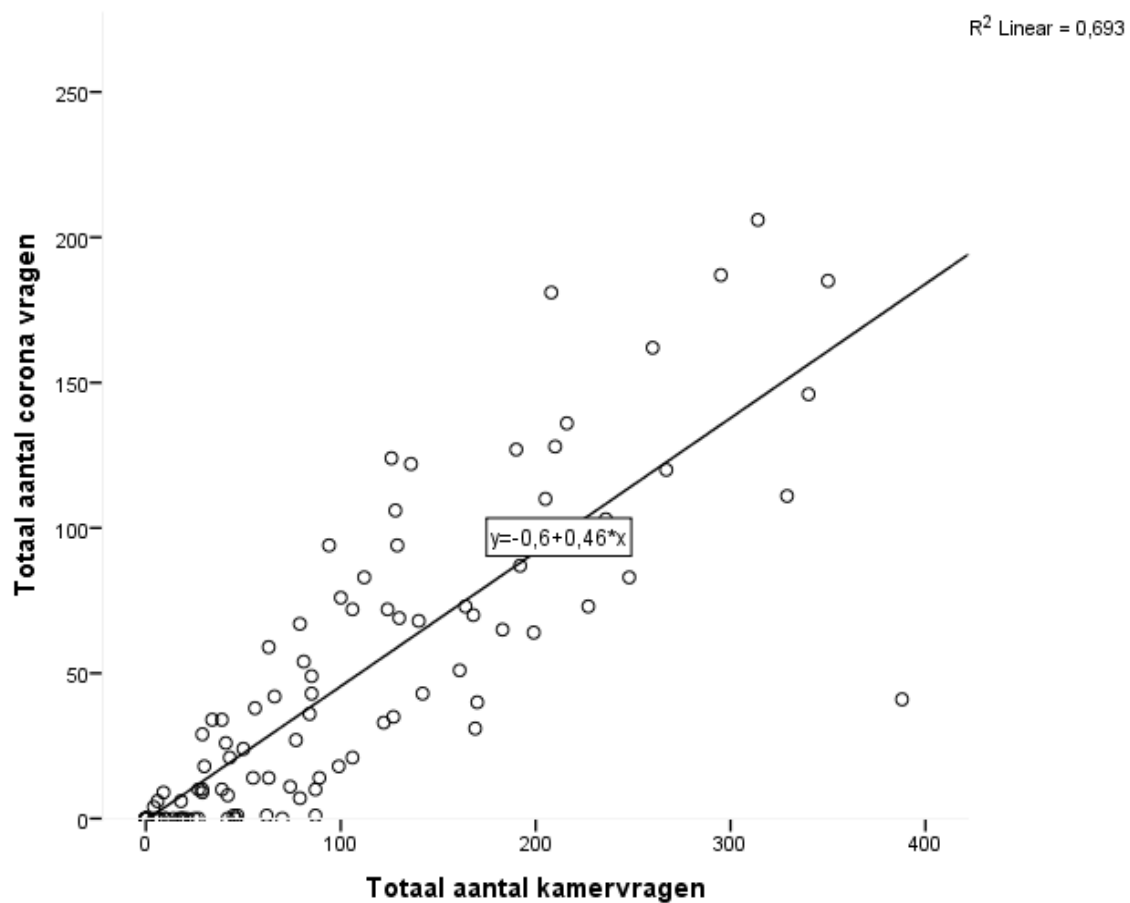
Tabel 1. Overzicht variabelen

		Totaal aantal Kamervragen	Totaal aantal corona vragen	Proportie coronavragen
N	Valid	100	100	100
	Missing	0	0	0
Mean		100,04	45,56	,3885
Mode		0	0	,00
Std. Deviation		93,042	51,574	,31783
Minimum		0	0	,00
Maximum		388	206	1,00
Sum		<i>10.004</i>	<i>4.556</i>	<i>38,85</i>

4. Data analyse

De 100 onderzochte Tweede Kamerleden hebben in de periode van 9 maart 2020 tot en met 30 juni 2020 in totaal 10.004 schriftelijke Kamervragen gesteld. Daarvan ging bijna de helft (4556 vragen) over het COVID-19 beleid. Om de data te analyseren, is een meervoudige lineaire regressieanalyse toegepast op deze data. Zo kan niet alleen onderzocht worden of er sprake is van een samenhang, maar ook of er een lineair verband is met een voorspellende waarde. Het statistische model biedt dus de mogelijkheid een stap verder te kijken dan de verzamelde data. Een meervoudige regressieanalyse past het best bij de data omdat er in de scriptie sprake is van één afhankelijke variabele (Proportie Kamervragen over COVID-19) op interval-ratio niveau en vier onafhankelijke variabelen op nominaal niveau (oppositie, senioriteit, specialisatie, regio). Daarbij is er gebruik gemaakt van een hiërarchische methode. Dit is gedaan omdat de eerste 3 onafhankelijke variabelen (oppositie, senioriteit en specialisatie) eerder onderzocht, en daarom theoretisch onderlegd zijn. Dit is model 1. Naar de regio variabele is nog niet eerder gekeken, daarom wordt deze pas na de andere variabelen in het model toegevoegd samen met de twee controle variabelen (risicogroep en gender). Dit is model 2 (Field, 2016, pp. 321-322). Een eerste analyse van de gegevens voorziet in een visuele weergave van het aantal Kamervragen afgezet tegen het aantal Kamervragen over COVID-19.

Figuur 4. Totaal aantal Kamervragen afgezet tegen het aantal Kamervragen over COVID-19

Deze plot laat zien dat er sprake is van een lineair verband tussen de twee variabelen: hoe meer vragen er in het algemeen gesteld worden, hoe meer vragen daarvan ook over COVID-19 gaan. Dit zegt nog niks over de onafhankelijke variabelen die zijn opgenomen, maar deze uitkomst ligt wel binnen de verwachting van het onderzoek. Ook worden eventuele outliers al zichtbaar. Bij de meervoudige lineaire regressieanalyse horen namelijk een aantal assumpties waarvan nagelopen moeten worden of deze niet geschonden zijn.

Ten eerste de assumptie van onafhankelijke errors, dit kan voorkomen wanneer de observaties in de dataset aan elkaar gelinkt zijn. Met een waarde van 1,693 blijkt uit de *Durbin-Watson test* dat er geen sprake is van autocorrelatie. Een tweede probleem dat kan voorkomen is multicollineariteit. Door een te hoge correlatie tussen de onafhankelijke variabelen, is het effect dan moeilijker te schatten. Uit de *collinearity diagnostics* blijkt dat ook hier geen sprake van is. De VIF-waarde ligt voor alle onafhankelijke variabelen beneden de 5 (Field, 2016, pp. 324-325). Een derde probleem dat kan voorkomen is dat van non-lineariteit. De relatie tussen de onafhankelijke en afhankelijke variabelen is dan niet lineair. Uit de *scatterplots* blijkt dat

ook hier geen sprake van is. Er wordt geen curve-lineaire relatie zichtbaar. Een vierde probleem is dat van *heteroskedasticiteit*. De variantie van de residuals is dan anders op verschillende niveaus van de onafhankelijke variabele. Dit maakt dat de schatting van de standaardfouten niet goed is. Uit de plot van de gestandaardiseerde afhankelijke variabele en de gestandaardiseerde residuals blijkt dat ook hier geen sprake van is. De variatie ligt verspreid. Een vijfde probleem is non-normaliteit van de errors (residuals). Deze moeten normaal verdeeld zijn, anders worden de standaardfouten verkeerd geschat. Uit de *normal probability* plot blijkt dat de errors allemaal op de schuine lijn liggen en dus normaal verdeeld zijn (pp. 348-349). Tot slot mogen er geen *outliers* en *influential cases* zijn. Deze kunnen een te sterke invloed hebben en de resultaten verdraaien. In de dataset blijken twee observaties te zijn die een standaard afwijking hebben van groter dan 2. Deze zijn uit de dataset gehaald, waarna de nieuwe output gebruikt kon worden voor de interpretatie van de resultaten (pp. 304-306).

Tabel 2. Meervoudig lineair regressiemodel van het proportie COVID-19 vragen

	Model 1	Model 2
(constante)	0,387*** (0,051)	0,337*** (0,064)
Lid van oppositie	0,105 (0,061)	0,095 (0,059)
Senior Kamerlid	-0,189** (0,062)	-0,167** (0,061)
Lid van commissie VWS	0,35 (0,064)	-0,004 (0,063)
Hoog risiconiveau woonplaats		-0,028 (0,061)
Behoort tot kwetsbare groep		0,015 (0,088)
Gender		0,203** (0,063)
R ²	0,112	0,206
Adjusted R ²	0,084	0,154
N	97	97

Noot: OLS-regressiecoëfficiënten met standaardfouten tussen haakjes.

*** $p < 0,001$, ** $p < 0,01$, * $p < 0,05$

Uit de analyse kunnen een aantal zaken worden opgemerkt. Allereerst blijkt dat senioriteit en gender als enige correleren met het proportie COVID-19 vragen. Beide zijn dan ook statistisch significant: $r = -.283$, $p < 0,01$ voor senioriteit en $r = .350$, $p < .001$ voor gender. Vervolgens blijkt ook dat in model 1 de eerste drie onafhankelijke variabelen 11,2% van het proportie gestelde COVID-19 vragen verklaard. Model 2, waar de tweede set onafhankelijke variabelen aan is toegevoegd, verklaard 20,6% van het proportie gestelde COVID-19 Kamervragen. Het toevoegen van deze variabelen verbetert model 1 ten opzichte van model 2 en verklaart dus voor 9,4% méér variatie in de gestelde vragen. Deze verbeteringen zijn beide significant met $p < 0,05$. Uit de ANOVA-toets blijkt dat model 1 ($F = 3.923$, $p < .05$) en model 2 ($F = 3.902$, $p < .01$) ook significant zijn.

Adjusted R² is daarentegen lager dan de R^2 wat betekent dat als het model gebaseerd was op de populatie en niet op een sample, het voor 5,2% minder variantie in de uitkomst zou verklaren. Wel kan gesteld worden dat beide modellen het vermogen om de uitkomstvariabele te voorspellen verbeterd hebben. Voor de verdere toelichting van de resultaten is voor de volledigheid uitgegaan van model 2, omdat dit model duidelijk een significante bijdrage levert aan het verbeteren van de analyse in zijn geheel. Men dient daarbij in acht te nemen dat de coëfficiënten en de significantie voor de variabelen in model 1 lager liggen in model 2. Deze waarden liggen niet zoveel lager dat het de significantie tussen de modellen veranderd, maar dus wel de hoeveelheid waarmee de afhankelijke variabele varieert.

Oppositie

De onafhankelijke variabele oppositie heeft een coëfficiënt van .095. Dit indiceert een positieve relatie. Wanneer een Kamerlid tot de oppositie behoort zou dit dus tot een kleine toename van 0,095 in de proportie van COVID-19 gerelateerde vragen leiden. Dit geldt enkel wanneer de andere variabelen constant blijven. Echter is de variabele niet significant ($p = .110$). Deze voorspellende variabele levert dus geen bijdrage aan de verklarende kracht van het model. Dat de resultaten niet suggereren dat de oppositie meer vragen stelt, is opvallend. Gezien de aanname in het theoretisch raamwerk dat zij kritischer zijn en het feit dat de hoofdfunctie van de oppositie het controleren van de regering is, werd dit wel verwacht (Vliegthart & Walgrave, 2011, p. 1035; Senninger, 2016).

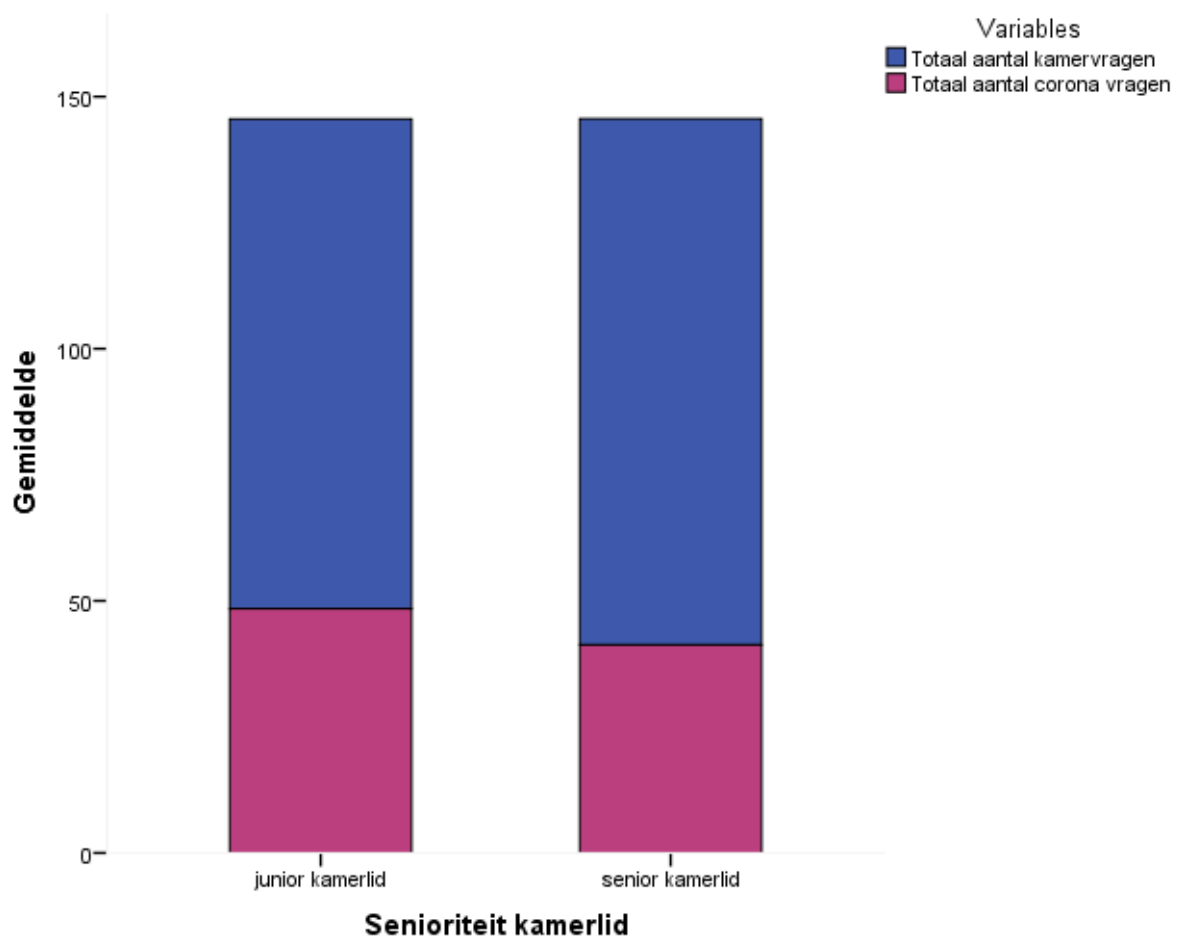
Een mogelijke verklaring zou kunnen zijn dat de oppositie in Nederland op verschillende manieren de regering en haar beleid aan de tand voelt. Het stellen van Kamervragen is mogelijk niet de meest directe manier om dit te doen. Een combinatie van het deelnemen aan debatten, stellen van mondelinge vragen, stemmen op wetten, indienen van

moties en het publiekelijk uitspreken van kritiek in de media is in deze casus wellicht meer aan de orde. Daarbij is de oppositie - coalitie verdeling in Nederland relatief zwak. Een deel van de oppositie volgt namelijk een traditie van consensus politiek, waarbij de focus ligt op beleidsvorming en minder op het controleren van de overheid (Louwerse & Otjes, 2018, pp. 491-493). Een tweede mogelijke verklaring betreft *issue diversity*. Senninger (2016) doet deels dezelfde aannames in zijn onderzoek naar het Europese parlement, en vindt een opwaartse trend in het level van *issue diversity* binnen Kamervragen. Hij stelt dat hoe meer beleidskwesties besproken worden in Kamervragen, hoe meer informatie de oppositie verkrijgt over beleidsbeslissingen en hoe meer druk zij uit kunnen oefenen op de uitvoerende macht (p. 301). Het kan dus zijn dat leden van de oppositie niet perse méér vragen over COVID-19 beleid stellen, maar wel een meer divers aantal onderwerpen aan bod laten komen in hun Kamervragen. COVID-19 is dan slechts één van deze onderwerpen. Desalniettemin kan, onder de omstandigheden waarin dit onderzoek is uitgevoerd, de oppositie hypothese verworpen worden.

Senioriteit

De variabele senioriteit heeft een coëfficiënt van -0,167. Dit indiceert een negatieve relatie. Wanneer een Kamerlid dus zijn of haar tweede termijn (of meer) dient, is er sprake van een afname van 0,167 in het proportie gestelde COVID-19 vragen. Deze onafhankelijke variabele is significant met ($p < .01$) en levert daarom een bijdrage aan de verklarende kracht het model. Interessant aan de gegevens is dat junior Kamerleden gemiddeld méér vragen stellen over COVID-19 dan senior Kamerleden. Terwijl senior Kamerleden over andere onderwerpen gemiddeld méér vragen lijken te stellen. Er zit dus een verschil tussen beide groepen gebaseerd op het onderscheid in onderwerp (COVID-19). Dit is gevisualiseerd in de onderstaande staafdiagram:

Figuur 5. Verdeling aantal Kamervragen op basis van senioriteit

In de literatuur werd gesteld dat junior Kamerleden méér vragen stellen om hun invloed in het parlement te vergroten (Raunio, 2007, p. 369; Judge, 1973, p. 186; Bowler & Farrel, 1995, pp. 240-243). Uit de resultaten zou dan eigenlijk moeten blijken dat junior Kamerleden zowel in het algemeen als over COVID-19 meer vragen zouden moeten stellen. Dit blijkt dus niet het geval te zijn. Zij stellen enkel over het COVID-19 beleid meer vragen. Deze resultaten bevestigen niet alleen de hypothese, maar liggen ook in lijn met de onderliggende theoretische aanname. Namelijk dat de COVID-19 crisis junior Kamerleden voorziet van een goede mogelijkheid om zichzelf ‘op de kaart te zetten’. Of wel ‘to never waste a good crisis’. Dit onderzoek heeft dus vanwege de toegevoegde dimensie van de COVID-19 crisis een andere uitkomst dan de onderzoeken die zijn besproken in het theoretisch raamwerk. Iets wat precies in de verwachting lag. De senioriteit hypothese kan, onder de omstandigheden van dit onderzoek, dus worden aangenomen.

Ook al is er geen sprake van een hele sterke correlatie (ongeveer 0,3), zou men zich toch af kunnen vragen of deze resultaten ook stand houden wanneer het onderzoek wordt toegepast

op een andere maatschappelijke crisis. Bijvoorbeeld de stikstof crisis van vorig jaar. Gezien de beschikbaarheid van de data en de betrouwbaarheid van het onderzoek, zou dit tot interessant vervolgonderzoek kunnen leiden.

Specialisatie

De onafhankelijke variabele specialisatie heeft een coëfficiënt van $-0,004$. Dit duidt een zeer klein negatief verband aan. Een kamerlid dat lid is van een COVID-19 gerelateerde commissie zou dus minder vragen stellen over COVID-19 dan een Kamerlid dat lid is van een andere commissie. Dit verband gaat tegen de theoretische verwachting in. Echter is het effect zo klein dat het nagenoeg verwaarloosbaar is. Daarbij is de variabele verre van significant ($p = .953$). Deze voorspellende variabele levert dus geen bijdrage aan de verklarende kracht van het model.

Ondanks dat er geen sprake is van significantie, zou het kunnen dat leden van deze commissie minder Kamervragen stellen over COVID-19 omdat zij al goed geïnformeerd zijn over de kwesties rondom het thema van hun commissie. Het opvragen van informatie aan de regering door middel van het stellen van schriftelijke Kamervragen is namelijk een veelgebruikte strategie (Judge, 1973, p. 173). Dit zou al aanzienlijk kunnen snijden in het aantal Kamervragen dat deze groep stelt, ware het dat de variabele significant was. Desondanks kan, onder de omstandigheden van dit onderzoek, de specialisatie hypothese verworpen worden.

Regio

De regio hypothese heeft een coëfficiënt van $-0,028$. Dit duidt wederom op een behoorlijk klein en negatief verband. Een Kamerlid dat woonachtig is in een regio met een risiconiveau van 2 (zorgelijk) of hoger, zou dus minder Kamervragen over COVID-19 stellen dan Kamerleden die in een risicogebied wonen van 1 (waakzaam) of lager. Dit verband gaat ook tegen de theoretische verwachting in, die stelt dat deze Kamerleden juist méér vragen zouden stellen omdat zij een groter besef van dreiging hebben. Echter is ook hier het effect erg klein en is het verband daarbij niet statistisch significant ($p = .651$). Deze voorspellende variabele levert dus geen bijdrage aan de verklarende kracht van het model.

Ondanks dat de variabele niet significant is, zou dit resultaat er op kunnen wijzen dat Nederlandse Kamerleden geen onderscheid maken tussen het land als geheel waarbinnen zij de bevolking representeren en de lokale banden met hun woonplaats of regio. Dit is voor Nederland al eerder bewezen en heeft onder andere te maken met de inrichting van het politieke bestel: één kiesdistrict met proportionele vertegenwoordiging (Andeweg, & Irwin, 2014, pp. 99-100). Het resultaat voor deze variabele is interessant omdat hieruit blijkt dat ook tijdens de COVID-19 crisis er geen sprake is van (versterkte) lokale banden. Wellicht is de impact van

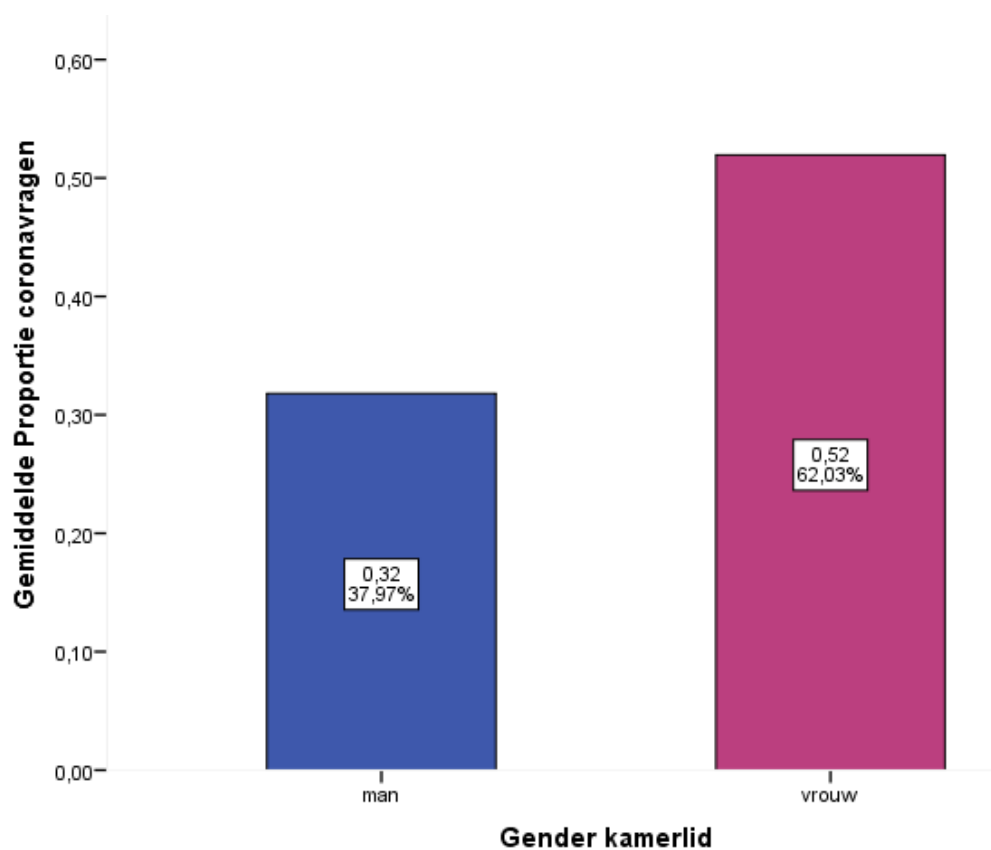
COVID-19 dermate groot dat het zich niet beperkt tot de regio's. De regio hypothese kan, onder de omstandigheden van dit onderzoek, dus verworpen worden.

Controle variabelen

De controle variabele risicogroep heeft een coëfficiënt van 0,015. Dit duidt op een klein maar positief effect. Echter, deze variabele is verre van significant ($p = 0,861$). Een Kamerlid dat zelf tot een risicogroep behoort (ouder is dan 60 jaar) stelt dus niet meer Kamervragen over COVID-19 dan Kamerleden uit de andere groep (tot en met 60 jaar). Het idee dat de persoonlijke omstandigheden van Kamerleden op deze wijze invloed zouden hebben op de resultaten kan dus achterwegen gelaten worden.

De tweede controle variabele gender heeft een coëfficiënt van 0,203. Dit is relatief gezien een behoorlijk positief effect. Daarmee is gender dan ook een van de sterkste effecten gemeten in de analyse. Met name omdat dit effect ook significant is $p = 0,002$. Deze variabele is zo gemeten dat wanneer een Kamerlid een vrouw is, het proportie in gestelde Kamervragen met ongeveer 0,203 toeneemt. In de onderstaande staafdiagram is dit effect weergegeven.

Figuur 6. Proportie COVID-19 vragen afgezet tegen gender

Hoewel het niet wenselijk is dat een controle variabele zoveel invloed heeft op de analyse, is dit wel een interessant gegeven. Het is niet makkelijk vast te stellen waar dit effect aan ligt, maar in de literatuur worden wel mogelijke verklaringen aangedragen. Dit resultaat zou bijvoorbeeld iets te maken kunnen hebben *substantive representation*, of wel inhoudelijke representatie. Dit houdt in dat Kamerleden, in tegenstelling tot descriptieve representatie, in het belang van bepaalde groepen acteren. Toegepast op gender, worden sommige kwesties dan gelinkt aan vrouwen of aan mannen. Kwesties die bijvoorbeeld aan vrouwen gelinkt worden zijn werkgelegenheid, huiselijk geweld, politieke vertegenwoordiging en gezondheid (Bird, 2005, pp. 366-267). Het zou dus kunnen dat de COVID-19 crisis bepaalde ‘vrouwelijke kwesties’ nadeliger beïnvloed, waardoor er een verschil ontstaat tussen mannen en vrouwen in het stellen van Kamervragen. Het is echter lastig conclusies te verbinden aan dergelijke onderwerpen, aangezien meer onderzoek nodig is.

5. Conclusie

De onderzoeksvraag “Wat verklaart de variatie in de hoeveelheid schriftelijke Kamervragen die gesteld worden over COVID-19?” kan in twee delen beantwoord worden. Ten eerste, bepaalt de senioriteit voor een deel de variatie in de hoeveelheid COVID-19 gerelateerde vragen. Een Kamerlid dat zijn of haar tweede termijn (of hoger) dient, is geneigd ongeveer 15% minder vragen te stellen over COVID-19 en meer vragen te stellen over andere onderwerpen. Een Kamerlid dat zijn of haar eerste termijn dient, is geneigd méér vragen te stellen over COVID-19 en minder vragen te stellen over andere onderwerpen. De verklaring hiervoor is hoogstwaarschijnlijk dat ‘junior’ Kamerleden de COVID-19 crisis aanpakken als mogelijkheid om hun activiteit te demonstreren en zichzelf op het politieke toneel te positioneren.

Ten tweede, bepaalt gender voor een deel de variatie Kamervragen. Wanneer een Kamerlid een vrouw is, stelt zij ongeveer 20% méér COVID-19 gerelateerde vragen. Omdat gender is toegepast als controlevariabele, maakt dat het lastiger hier vanuit de bestudeerde literatuur duiding aan te geven. Een eerste poging hiertoe, brengt ons bij substantieve representatie als mogelijke verklaring. Dit houdt in dat sommige politiek-maatschappelijke kwesties gelinkt worden aan vrouwen of mannen. Gezien het multidimensionale karakter van de COVID-19 crisis, is het mogelijk dat maatschappelijke kwesties die gelinkt worden aan vrouwen harder getroffen zijn door de crisis, waardoor er een verschil ontstaat tussen mannen en vrouwen in het stellen van Kamervragen (Bird, 2005). Echter is er overduidelijk meer onderzoek nodig naar gender met betrekking tot de COVID-19 crisis om een passende verklaring te vinden. De overige hypothesen oppositie, specialisatie, regio en risicogroep bleken niet statistisch significant.

Zoals in de probleemstelling is beargumenteert, is de COVID-19 crisis problematisch voor de democratische besluitvorming in veel Europese landen. De toenemende dominantie van de uitvoerende macht maakt dat de verschillende controlemechanismen die de Tweede Kamer tot haar beschikking heeft, onder druk komen te staan. Het stellen van schriftelijke Kamervragen is hiermee beduidend belangrijker geworden. Daarom is het in de huidige tijd van belang dat er veel onderzoek wordt gedaan naar hoe deze vragen worden ingezet door de Tweede Kamer en welk effect dit heeft op de besluitvormingsprocedures van de uitvoerende macht. Dit onderzoek heeft een eerste poging gedaan licht te schijnen op het gebruik van schriftelijke Kamervragen tijdens de COVID-19 crisis. Daarmee draagt het bij aan de opvulling van het heersende kennishiaat. Het heeft laten zien dat bijna de helft van de gestelde Kamervragen over COVID-19 gaan en een eerste indicatie gegeven van de factoren die ten

grondslag liggen aan het stellen van deze vragen.

Deze scriptie heeft, zoals veel onderzoeken, ook zijn beperkingen. Onder ideale omstandigheden zouden bijvoorbeeld de Kamervragen van alle 149 parlementsleden onderzocht worden, waardoor de conclusies zonder terughoudendheid voor de gehele Tweede Kamer kunnen gelden. Ook zou het tijdsframe breder getrokken kunnen worden, zodat er meer data beschikbaar zijn. Mogelijke trends in het stellen van Kamervragen tijdens de COVID-19 crisis zouden dan beter in kaart gebracht kunnen worden en een grotere voorspellende waarde hebben. Daarbij zijn er meerdere variabelen die niet meegenomen zijn in het onderzoek, die mogelijk wel invloed hebben op de variatie in het aantal gestelde vragen over COVID-19. Echter geldt voor bijna al deze beperkingen dat in een scriptie niet overal rekening mee gehouden kan worden. Door de beperkte tijd en middelen moeten er keuzes gemaakt worden in het onderzoeksdesign. Deze beperkingen brengen desondanks wel mogelijke suggesties voor vervolgonderzoek in kaart.

Ten eerste, kan aanvullend onderzoek zich focussen op andere onafhankelijke variabelen die mogelijk invloed hebben op de variatie in de hoeveelheid gestelde COVID-19 vragen. Denk hier bijvoorbeeld aan de invloed van partijen en fracties, ideologie en de leeftijd van Kamerleden. Ten tweede, is het onderzoek gemakkelijk te reproduceren, wat maakt dat het zich leent voor goede vergelijkingen binnen een case. Op deze manier kan worden onderzocht in hoeverre de gevonden resultaten stand blijven houden of er sprake is van mogelijke trends. Dit is interessant wanneer men de dynamiek van de COVID-19 crisis met betrekking tot Kamervragen in Nederland (of een ander land) verder wil bestuderen. Tot slot kan aanvullend onderzoek een mogelijke verklaring bieden voor het feit dat vrouwen bijna 20% meer COVID-19 gerelateerde vragen stellen dan mannen. Een kwalitatieve inhoudsanalyse biedt mogelijk meer inzicht in de onderwerpen van de vragen en zou hierbij kunnen helpen. Al met al voorziet deze scriptie door zijn brede inzet daarin van een goed opstapje.

Literatuurlijst

- Andeweg, R., B. & Galen, I., A. (2014). Elections. In: *Governance and politics of the Netherlands*. 4th edition. 98-139. PALGRAVE MACMILLAN.
- Asscher, (2020). Tweede Kamer der Staten-Generaal, Kamervraag: 2020Z06653. 1-2. file:///C:/Users/roosd/Downloads/Een_noodfonds_voor_mensen_werkzaam_in_de_zorgas%20(1).pdf
- Akirav, O. (2011). The use of parliamentary questions in the Israeli parliament, 1992–96, *Israel Affairs*, 17(2), 259-277, DOI: 10.1080/13537121.2011.547278
- Bailer, S. (2011). People's Voice or Information Pool? The Role of, and Reasons for, Parliamentary Questions in the Swiss Parliament, *The Journal of Legislative Studies*, 17(3), 302-314, DOI: 10.1080/13572334.2011.595123
- Bernecker, A. (2014). Do Politicians Shirk when Reelection Is Certain? Evidence from the German Parliament, *European Journal of Political Economy*. 1-22. doi:10.1016/j.ejpoleco.2014.07.00
- Bird, K. (2005). Gendering Parliamentary Questions. *British Journal of Politics & International Relations*, 7(3), 353-370.
- Boon, T. (2020). Coronawoordenboek. Lexiton Taalbank. <https://www.taalbank.nl/2020/03/14/coronawoordenboek/>
- Bowler, S. & Farrell, D. M. (1995). The Organizing of the European Parliament: Committees, Specialization and Co-ordination. *British Journal of Political Science*, 25(2), 219-243.
- Broeksteeg, J.L.W. (2020). Corona en noodverordeningen. *Montesquieu Instituut*. https://www.montesquieu-instituut.nl/id/v17ah9uq3xl7/nieuws/corona_en_noodverordeningen
- CBS. (2020). 10 duizend coronadoden tijdens eerste golf van de pandemie. <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/40/10-duizend-coronadoden-tijdens-eerste-golf-van-de-pandemie>
- Coronadashboard. (n.d.). Over risiconiveaus. <https://coronadashboard.rijksoverheid.nl/over-risiconiveaus>
- Coronatijden.nl. (n.d.). *Coronatijden in Nederland*. <https://www.coronatijden.nl/nl/coronatijden-nl-gaat-uitbreiden/>
- Coronavirus. (n.d.). Vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport. <https://www.tweedekamer.nl/kamerleden-en-commissies/commissies/volksgezondheid-welzijn-en-sport/thema-coronavirus>
- Dashboard coronavirus. (2020). Dashboard coronavirus landelijk. <https://coronadashboard.rijksoverheid.nl/>
- Gerring, J. (2004). What Is a Case Study and What Is It Good for? *The American Political Science Review*, 98(2), 341-354.
- Gerring, J. (2006). Case study research: Principles and practices. *Cambridge university press*. 1-261.

- Giorgi, De, E. (Ed.), Ilonszki, G. (Ed.). (2018). *Opposition Parties in European Legislatures*. London: Routledge, chapter 13.
<https://doi-org.ezproxy.leidenuniv.nl/2443/10.4324/9781315561011>
- Gladdish, K. (1990). Parliamentary activism and legitimacy in the Netherlands, *West European Politics*, 13:3, 103-119, DOI: 10.1080/01402389008424809
- Griglio, E. (2020). *Parliamentary oversight under the Covid-19 emergency: striving against executive dominance*. *The Theory and Practice of Legislation*, DOI: 10.1080/20508840.2020.1789935
- Halperin, S. & Heath, O. (2017). *Political Research: Methods and Practical Skills*. Second edition. *Oxford University press*, 146-164.
- Harari, Y. N. (2020). *INTERVIEW | 'Keuzes van nu zijn bepalend voor de toekomst van de wereld'*. In Nieuwsuur.
https://www.youtube.com/watch?v=_KnKf8cQwEs&feature=youtu.be
- Het nieuwe coronavirus in Nederland. (2020). Wat is het verschil tussen de eerste golf en de tweede golf? *Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu*.
https://www.rivm.nl/sites/default/files/2020-10/EersteGolf_vs_TweedeGolf.pdf
- Judge, D. (1973). Backbench Specialisation – A study in parliamentary questions. *Public Administration*, 39, 171-186.
- Kabinet-Rutte III 2017 - heden. (2020).
https://www.parlement.com/id/vkidc8m3p1sz/kabinet_rutte_iii_2017
- Kuipers, S. & Jong, W. (2020). Wie is de baas over corona? Montesquieu Instituut.
https://www.montesquieu-Instituut.nl/9353000/1/j9vvj72dlowskug/vl7ahe9jpgwx?pk_campaign=hofv-2003&pk_kwd=vl7ahe9jpgwx
- Louwerse, T. & Otjes, S. (2018). How Populists Wage Opposition: Parliamentary Opposition Behaviour and Populism in Netherlands. *Political Studies*, 67(2), 479-495.
- Mattson, I., & Strøm, K. (1995). Parliamentary committees. In: *Parliaments and majority rule in Western Europe*, 249, 249-307.
- NOS. (n.d.), Italië isoleert noordelijke gemeenten om virus-uitbraak te beteugelen.
<https://nos.nl/artikel/2324197-italie-isoleert-noordelijke-gemeenten-om-virus-uitbraak-te-beteugelen.html>
- Otjes, S. & Louwerse, T. (2018) Parliamentary questions as strategic party tools. *West European Politics*, 41(2), 496-516. DOI: 10.1080/01402382.2017.1358936
- Raunio, T. (1996). Parliamentary questions in the European parliament: Representation, information and control, *The Journal of Legislative Studies*, 2(4), 356-382, DOI: 10.1080/13572339608420492
- Reglement van de Kamer van volksvertegenwoordigers. (maart 2020). België.
https://www.dekamer.be/kvvcr/pdf_sections/publications/reglement/reglementNL.pdf
 113-114
- Reglement van Orde. (februari, 2020). Nederland.
https://www.tweedekamer.nl/sites/default/files/atoms/files/alleen_rvo_met_cover_februari_2019.pdf

- Rijksoverheid.nl, n.d. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/parlement/taken-en-rechten-parlement>
- Rijksoverheid. (2020). Hygiënemaatregelen van belang om verspreiding coronavirus tegen te gaan. Gepubliceerd op: 9 maart 2020. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/nieuws/2020/03/09/hygienemaatregelen-van-belang-om-verspreiding-coronavirus-tegen-te-gaan>
- RIVM, (2020). Afbeelding 1. Leeftijd en Geslacht overledenen. <https://www.rivm.nl/coronavirus-covid-19/grafieken>
- Russo, F. (2011). The Constituency as a Focus of Representation: Studying the Italian Case through the Analysis of Parliamentary Questions. *Journal of Legislative Studies*, 17(3), 290-301.
- Saalfeld, T. (2011). Parliamentary Questions as Instruments of Substantive Representation: Visible Minorities in the UK House of Commons, 2005–10, *The Journal of Legislative Studies*, 17(3), 271-289, DOI: 10.1080/13572334.2011.595121
- Samenstelling en contact. (2020). https://www.tweedekamer.nl/kamerleden_en_commissies/commissies/vws/samenstelling
- Searing, D. (1991). Roles, Rules, and Rationality in the New Institutionalism. *The American Political Science Review*, 85(4), 1239-1260. doi:10.2307/1963944
- Senninger, R. (2016). Issue expansion and selective scrutiny – how opposition parties used parliamentary questions about the European Union in the national arena from 1973 to 2013. *European Union Politics*, 18(2), 283-306.
- Strøm, K. (1997). Rules, reasons and routines: Legislative roles in parliamentary democracies, *The Journal of Legislative Studies*, 3(1), 155-174, DOI: 10.1080/13572339708420504
- Strøm, K., Müller, W. C., & Smith, D. M. (2010). Parliamentary Control of Coalition Governments. *Annual Review of Political Science*, 13(1), 517-535.
- Vegeliën, S. (2020). *Gesloopt door corona: wat covid-19 op lange termijn met je lichaam doet*. NOS. <https://nos.nl/op3/collectie/13824/artikel/2343189-gesloopt-door-corona-wat-covid-19-op-lange-termijn-met-je-lichaam-doet>
- Vliegthart, R. & Walgrave, S. (2011). Content matters: The dynamics of parliamentary questioning in Belgium and Denmark. *Comparative Political Studies*, 44(8), 1031-1059.
- Vragenrecht. (n.d.). *Parlement.com*. <https://www.parlement.com/id/vhnnmt7ll6av/vragenrecht>
- Wilde de, M. (2013). Uit nood geboren: Constitutionele verandering in tijden van crisis. (Oratiereeks). *Universiteit van Amsterdam*.

Appendix

Lijst COVID-19 begrippen op alfabetische volgorde

1. Anderhalve meter of 1,5 meter
2. Beademing
3. Beschermende middelen
4. Besmettelijk
5. Besmetting
6. Brononderzoek
7. Code (rood of zwart)
8. Cohortverpleging
9. Collectieve immuniteit
10. Contactberoep
11. Corona
12. Covid
13. COVID-19
14. Cruciale beroepen
15. Deurbeleid
16. Dissel
17. Eerste golf
18. Ellebooggroet
19. Epidemie
20. Epidemiologie
21. Europees noodfonds
22. FFP-masker
23. Gezichtsmasker
24. Groepsimmuniteit
25. Hamsteren
26. Handalcohol
27. Hoestscherm
28. Hoog risicopatiënt
29. IC
30. Immuun
31. Incubatie
32. Infectie
33. Intensivist
34. Isolatie
35. Kuchscherm
36. Kwetsbare groepen
37. Letaliteit
38. Lockdown
39. Looproute
40. Medische crisis
41. Microbioloog
42. Mondkapje
43. Noodmortuarium
44. Noodverordening
45. NOW
46. NVIC
47. OMT
48. Oversterfte
49. Pandemie
50. Patiënt nul
51. Presymptomatische
52. Quarantaine
53. Red team
54. Reproductiegetal
55. Risicocontact
56. RIVM
57. Routekaart
58. SARS

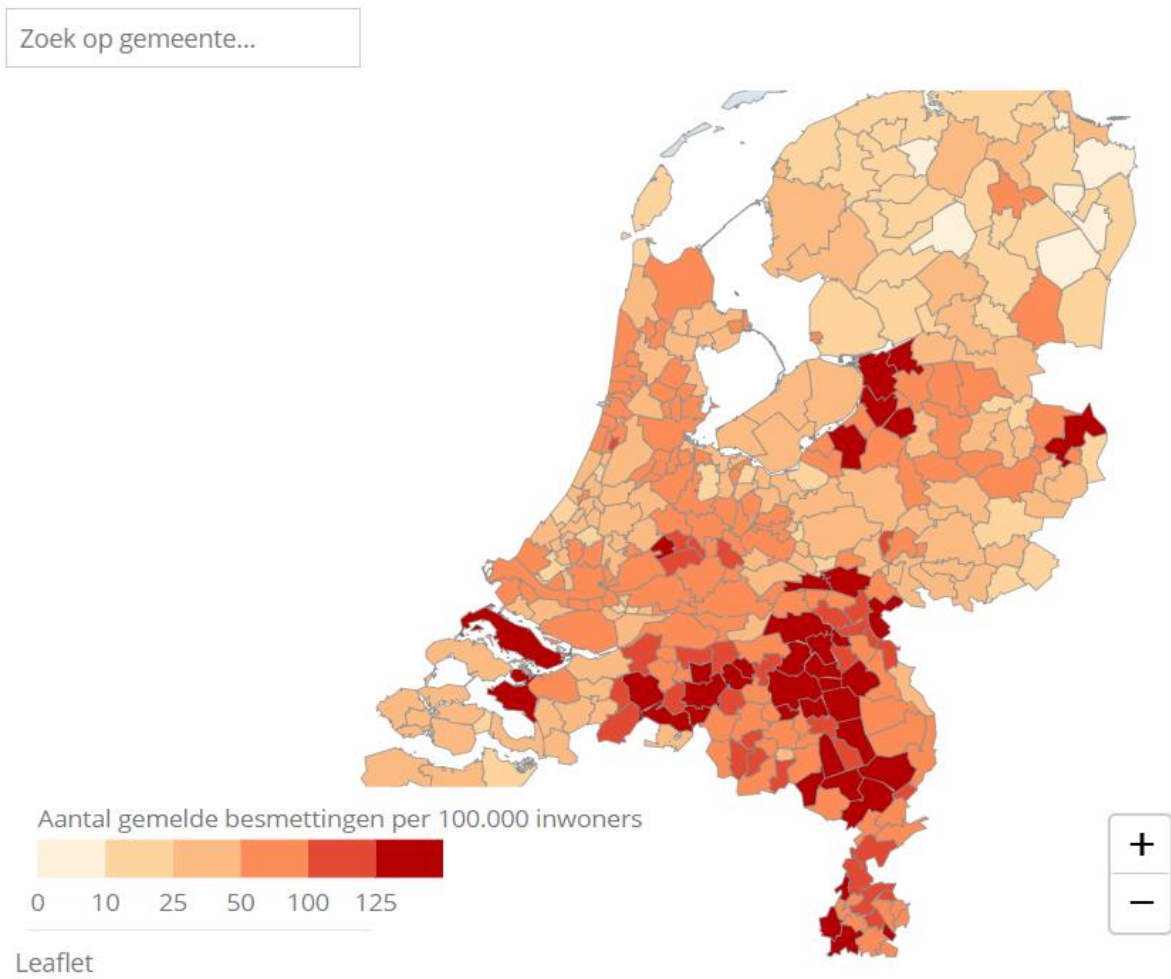
59. SARS-CoV2	69. Tweede golf
60. Schijnveiligheid	70. Vaccin
61. Sneltest	71. Viroloog
62. Sociale afstand	72. Virus
63. Sterftcijfer	73. Vitaal beroep
64. Testcapaciteit	74. Wuhan
65. Teststraat	75. Ziekte
66. TOGS-regeling	76. Zorg
67. TOZO-regeling	77. ZWiC-fonds
68. Triage	

Lijst met Figuren

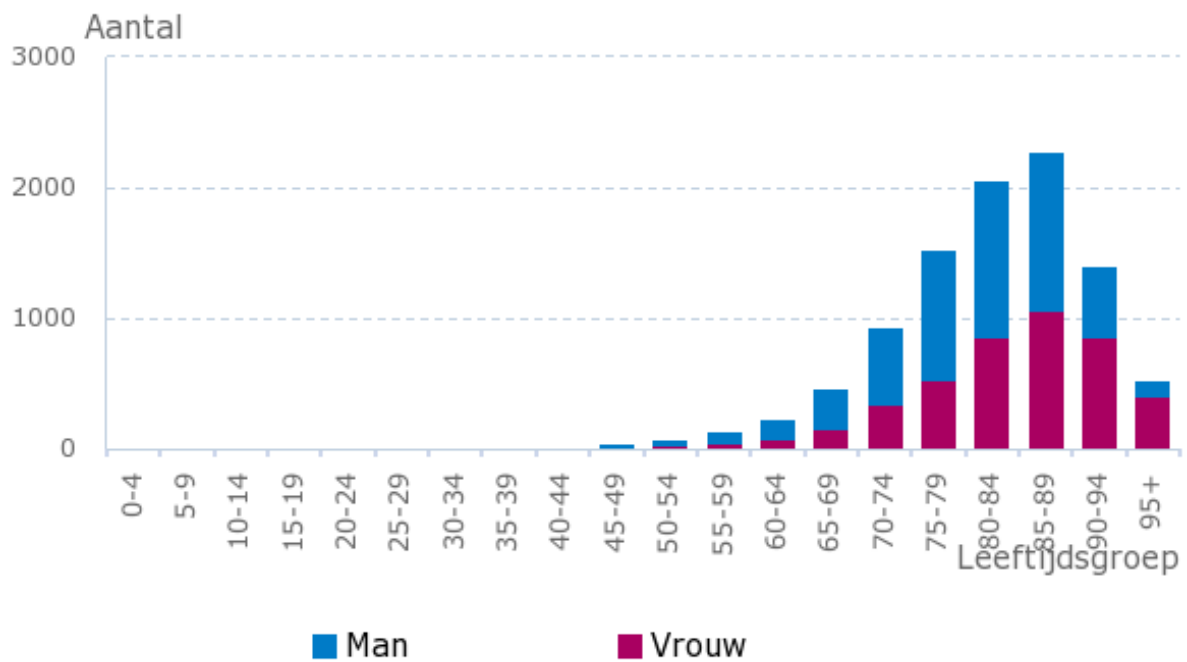
Figuur 1. Arena's met bijbehorende controle mechanismen

	Executive Arena	Parliamentary Arena	Extraparliamentary Arena
Ex ante mechanisms	Portfolio allocation	Investiture vote	Coalition agreements
Ex post mechanisms	Mutual control in cabinet; junior ministers	Parliamentary questions; parliamentary committees	Coalition committees

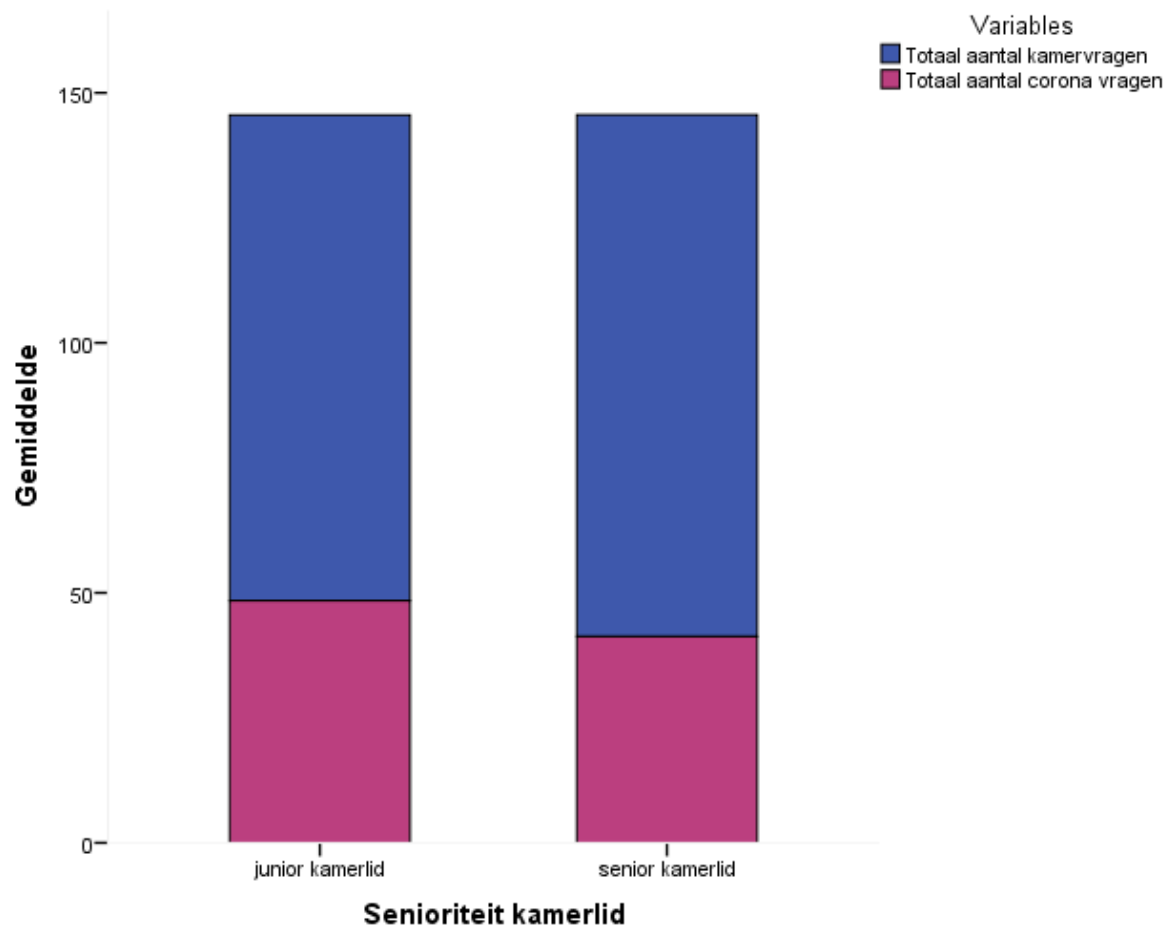
Figuur 2. Besmettingsaantallen per gemeente

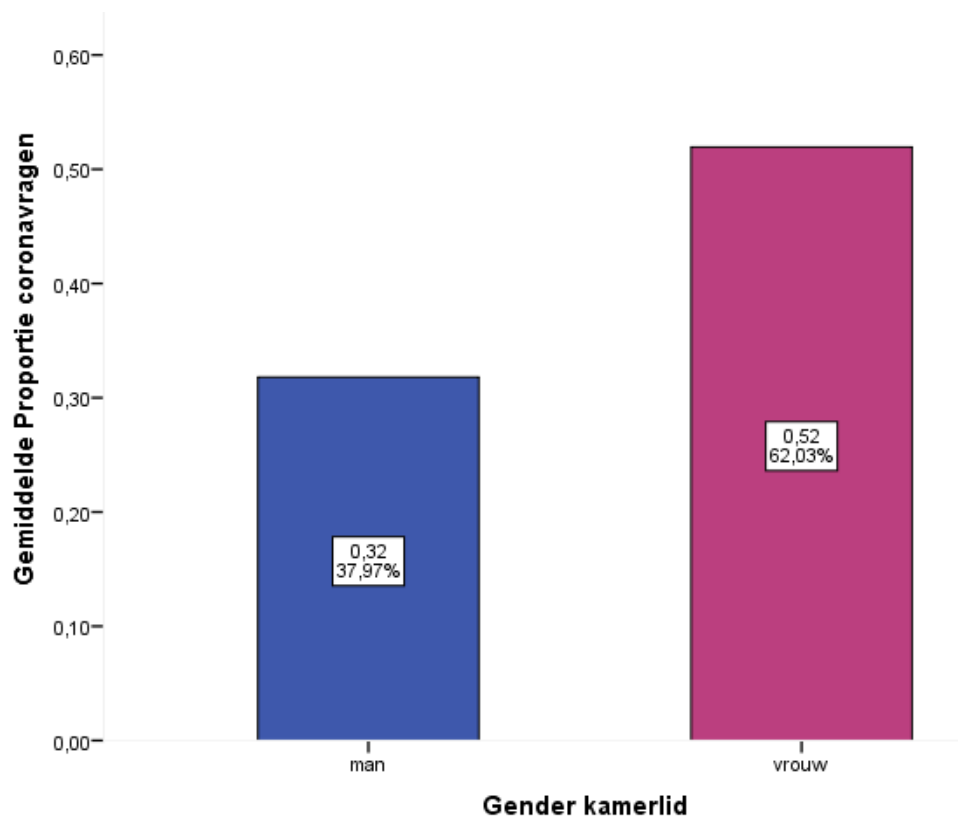
Figuur 3. Leeftijd en geslacht overledenen

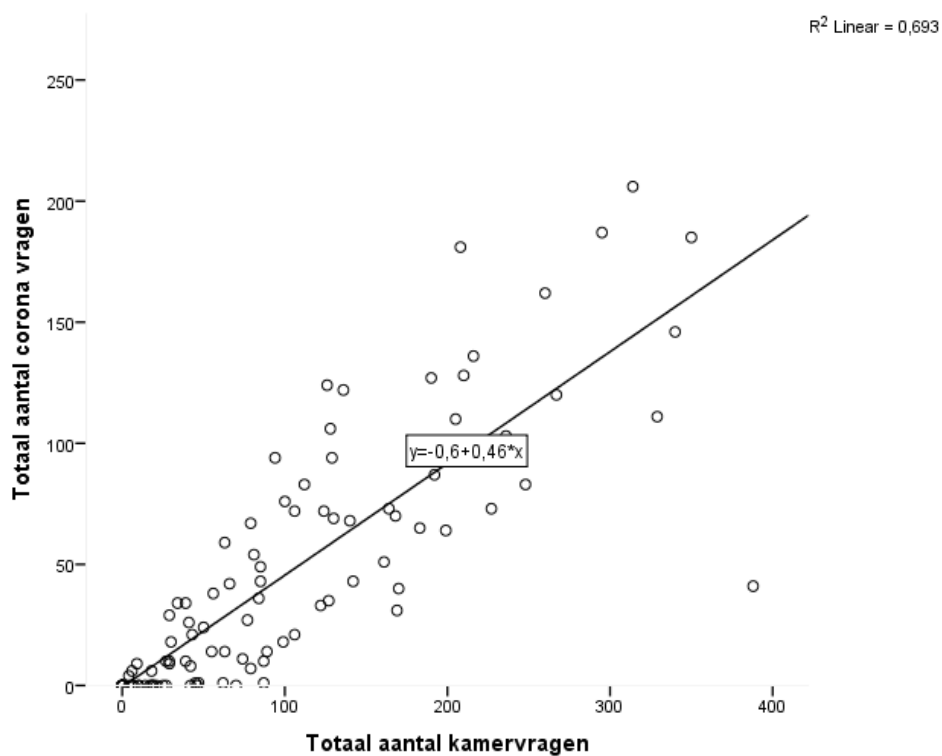
Figuur 4. Verdeling aantal Kamervragen op basis van senioriteit

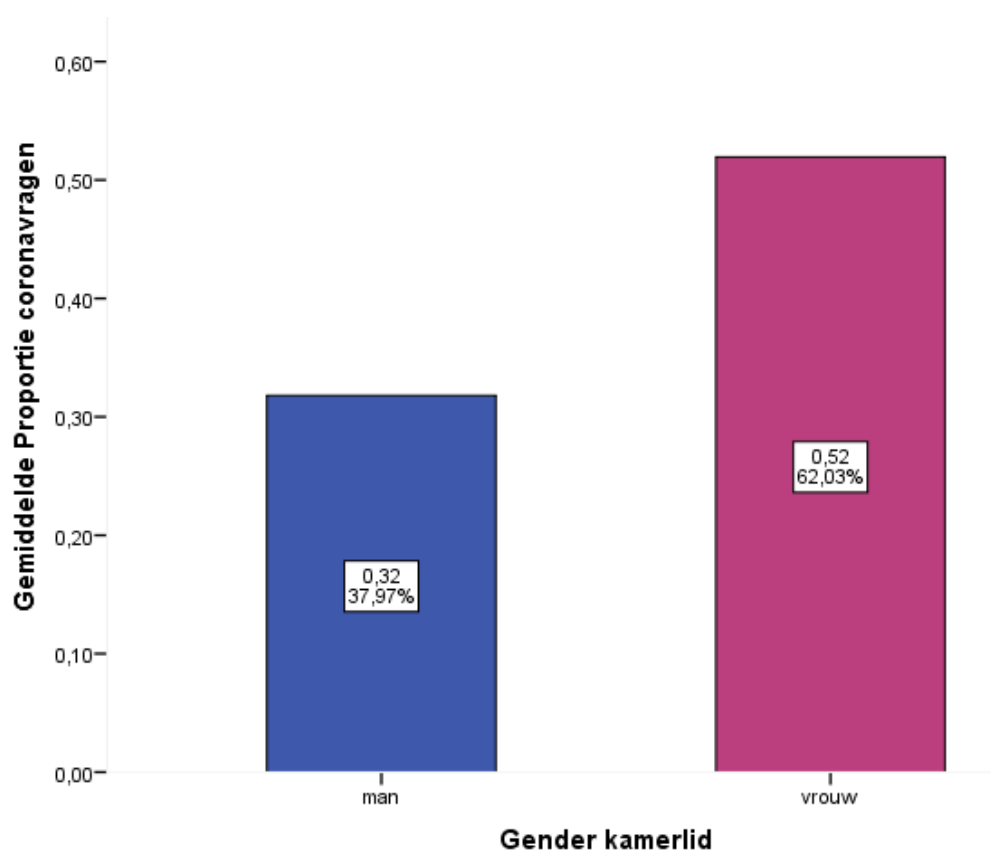
Figuur 5. Proportie COVID-19 vragen afgezet tegen gender

Figuur 6. Totaal aantal Kamervragen afgezet tegen het aantal Kamervragen over COVID-19

Figuur 7. Proportie Coronavragen afgezet tegen gender

Lijst met tabellen

Tabel 1. Overzicht variabelen

		Totaal aantal Kamervragen	Totaal aantal corona vragen	Proportie coronavragen
N	Valid	100	100	100
	Missing	0	0	0
Mean		100,04	45,56	,3885
Mode		0	0	,00
Std. Deviation		93,042	51,574	,31783
Minimum		0	0	,00
Maximum		388	206	1,00
Sum		10.004	4.556	38,85

Tabel 2. Meervoudig lineair regressiemodel van het proportie COVID-19 vragen

	Model 1	Model 2
(constante)	0,387 (0,051)	0,337 (0,064)
Lid van oppositie	0,105 (0,061)	0,095 (0,059)
Senior Kamerlid	-0,189** (0,062)	-0,167** (0,061)
Lid van commissie VWS	0,35 (0,064)	-0,004 (0,063)
Hoog risiconiveau woonplaats		-0,028 (0,061)
Behoort tot kwetsbare groep		0,015 (0,088)
Gender		0,203** (0,063)
R ²	0,112	0,206
Adjusted R ²	0,084	0,154
N	97	97

Noot: OLS-regressiecoëfficiënten met standaardfouten tussen haakjes.

***p < 0,001, **p < 0,01, *p < 0,05

SPSS syntax

Scatterplot: totaal Kamervragen – totaal Coronavragen

DATASET ACTIVATE DataSet1.

* Chart Builder.

GGRAPH

/GRAPHDATASET NAME="graphdataset" VARIABLES=TOT_VRG TOT_COR_VRG
MISSING=LISTWISE REPORTMISSING=NO

/GRAPHSPEC SOURCE=INLINE.

BEGIN GPL

SOURCE: s=userSource(id("graphdataset"))

DATA: TOT_VRG=col(source(s), name("TOT_VRG"))

DATA: TOT_COR_VRG=col(source(s), name("TOT_COR_VRG"))

```
GUIDE: axis(dim(1), label("Totaal aantal kamervragen"))
GUIDE: axis(dim(2), label("Totaal aantal corona vragen"))
ELEMENT: point(position(TOT_VRG*TOT_COR_VRG))
END GPL.
```

Meervoudige lineaire regressie analyse – deel 1

REGRESSION

```
/DESCRIPTIVES MEAN STDDEV CORR SIG N
/MISSING LISTWISE
/STATISTICS COEFF OUTS CI(95) R ANOVA COLLIN TOL CHANGE ZPP
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)
/NOORIGIN
/DEPENDENT PROPORT_COR_VRG
/METHOD=ENTER OPPOSITIE SENIOR SPECIALISATIE
/METHOD=ENTER RISICOREGIO CONTRL_RISICO_GR CONTRL_VROUW
/PARTIALPLOT ALL
/SCATTERPLOT=(*ZRESID ,*ZPRED) (*ZRESID ,*ZPRED)
/RESIDUALS DURBIN
/CASEWISE PLOT(ZRESID) OUTLIERS(2)
/SAVE PRED ZPRED ADJPRED MAHAL COOK LEVER ZRESID DRESID SDRESID
SDBETA SDFIT COVRATIO.
```

Filter voor Outliers

```
DATASET ACTIVATE DataSet1.
USE ALL.
COMPUTE filter_$=(ZRE_1 < 2 & ZRE_1 > -2).
VARIABLE LABELS filter_$ 'ZRE_1 < 2 & ZRE_1 > -2 (FILTER)'.
VALUE LABELS filter_$ 0 'Not Selected' 1 'Selected'.
FORMATS filter_$ (f1.0).
FILTER BY filter_$.
EXECUTE.
```

Meervoudige lineaire regressie analyse met filter Outliers – deel 2

REGRESSION

/DESCRIPTIVES MEAN STDDEV CORR SIG N

/MISSING LISTWISE

/STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA COLLIN TOL CHANGE ZPP

/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)

/NOORIGIN

/DEPENDENT PROPORT_COR_VRG

/METHOD=ENTER OPPOSITIE SENIOR SPECIALISATIE

/METHOD=ENTER RISICOREGIO CONTRL_RISICO_GR CONTRL_VROUW

/RESIDUALS DURBIN

/CASEWISE PLOT(ZRESID) OUTLIERS(2)

/SAVE PRED ADJPRED MAHAL COOK LEVER RESID ZRESID SRESID DRESID
SDRESID DFBETA SDBETA DFFIT SDFIT

COVRATIO.